

RDA - en praktisk innføring

Unni Knutsen

Hva kjennetegner AACR2?

Basert på kortkatalogen

Eksempel:

hovedinnførsel,
hovedordningsord,
”plassproblemer”

(rule of three)

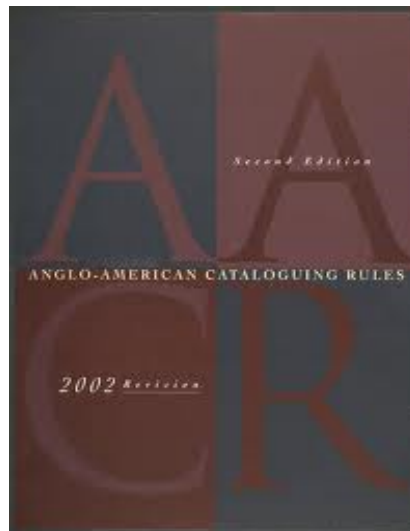
Materialtyper med klart
atskilte trekk (kart,
notetrykk, løpende
ressurser)

Anglo-American Cataloguing Rules (AACR)

AACR:

1967

AACR2:

1978

1988

1998

2002

2005

AACR3 ble RDA

Utviklerne er de samme: Joint Steering Committee for Development of RDA

- American Library Association
- Australian Committee on Cataloguing
- British Library
- Canadian Committee on Cataloguing
- CILIP: Chartered Institute of Library and Information Professionals
- Library of Congress

Utgivere:

- American Library Association
- Canadian Library Association
- CILIP

AACR3 RDA - Forutsetninger

Bygge på internasjonale prinsipper for katalogisering og datamodellering

Dekke alle typer ressurser

Retningslinjene må også kunne brukes av andre miljøer, bibliotekdata må brukes i nye sammenhenger

Webbasert verktøy utformet for den digitale verden

Må være kompatible med AACR2-poster

RDA-kjennetegn

Organisert i tråd med FRBR-modellen

Kun en beskrivelsesstandard, ikke også visningsstandard etter ISBD

Skal være kompatibelt med internasjonale prinsipper, modeller og standarder, kunne brukes av mange miljøer, være enkelt å bruke og kunne beskrive alle slags dokumenttyper

Internasjonale katalogiseringsprinsipper (2009)

Generelle prinsipper:

Hensynet til brukeren viktigst!

Benytt vanlige ord som brukeren forstår og selv anvender

Beskrivelser og kontrollerte navneformer baseres på hvordan entiteten selv beskriver seg

Tenk økonomi, del data

Brukerbehov trekkes fram i RDA

I tillegg til at brukeren skal kunne finne (find), identifisere (identify), velge (select) og anskaffe/få tilgang til (obtain) (FRBR) skal brukeren bli gjort I stand til å forstå.

- Forstå sammenhengen mellom to verk
- Forstå at et verk kan være kjent under ulike titler og sammenhengene dem imellom

RDA inneholder en mengde utsagn som tyder på vektlegging av brukerbehov

Noen fundamentale endringer

Ikke lenger tre nivåer for katalogisering, men kjerneopplysninger (core elements) i tråd med FRBRs brukeroppgaver

Flere kilder (hovedkilder m.m.) tillatt i RDA, mindre bruk av [skarpe klammer]

Organisert etter FRBR, ikke separate kapitler

<http://access.rdatoolkit.org/>

Latinen er fjernet (brukerfokus)

AACR2:

Praktiks [sic] sykepleie evt.

Praktiks [i.e. praktisk] sykepleie

I RDA skrives tittelen slik den opptrer i dokumentet.

Praktiks sykepleie

(Begge regelverk vil lage søkeinnganger på riktig skrivemåte)

Latinen er fjernet - utgivelse

[S.l.], [s.n.] brukes ikke mer

RDA:

[Place of publication not identified]

[publisher not identified]

[date of publication not identified]

AACR2:

[197-?]

RDA:

[between 1970 and 1979?]

Generelt mindre bruk av forkortelser

300 ##\$a (omfang):

327 pages

21 leaves

xvii, 323 pages

Illustrasjoner (\$b):

48 illustrations

illustrations (some colour), maps

I utgavefeltet (250) skrives det som står i publikasjonen:

1. utgave, 5. opplag

Bokmålutgave

Beskrivelse i tråd med dokumentet (I)

Ingen forkortelser på hellige skrifter:

Bible. New Testament (Ikke: Bible. N.T.)

Løpende ressurser:

Volume I, issue I

Serier:

Nummer 16

No. 12

Bind XV

Beskrivelse i tråd med dokumentet (2)

Dokumentets tittel: If elected...

AACR2:

If elected-

RDA:

If elected...

Utgivelsessted. I dokumentet: Victoria, British Columbia, Canada

AACR2:

Victoria, B.C.

RDA:

Victoria, British Columbia, Canada

Forlag. I dokumentet: Tiden norsk forlag

AARC2:

Tiden

RDA:

Tiden norsk forlag

Beskrivelse i tråd med dokumentet (3)

Ansvarsopplysninger (245 \$c)

I kilden: bearbeidet av professor Petra Lund

AACR2:

Bearbeidet av Petra Lund

RDA:

Bearbeidet av professor Petra Lund

”Rule of three” er borte

AACR2:

Ola Johnsrud og Ole Sandberg ; med bidrag av Bjørn Hansen ...
[et al.] ; forord av Einar Gerhardsen.

RDA:

Ola Johnsrud og Ole Sandberg ; med bidrag av Bjørn Hansen,
Trond Hegna, Kåre Tarjem, Ulf Torgersen og Henry Valen ; forord
av Einar Gerhardsen.

Alternativt:

Ola Johnsrud og Ole Sandberg ; med bidrag av Bjørn Hansen [og
fire andre] ; forord av Einar Gerhardsen.

”Rule of three” og ”hovedordningsord”

Ved flere enn tre (likestilte) opphavspersoner 6.27.1.3:

”construct the authorized access point representing the work using the authorized access point representing the first-named of those persons, families, or corporate bodies followed by the preferred title for the work.”

Eksempel:

*1001#\$aRankin, Susan,\$eauthor.

*24510\$a2010 state of higher education for lesbian, gay, bisexual, transgender people /\$cwritten by Susan (Sue) Rankin, Genevieve Weber, Warren Blumenfeld and Somjen Frazer.

Oppslag på de andre ifølge 19.2.1.3

Ønske om internasjonalt gjenbruk (I)

AACR2:

If an item is in three or more languages, use Polyglot

RDA:

If a single expression of a work involves more than one language, record each of the languages

7300#\$a Bible.\$pNew Testament.\$lNorwegian ...

7300#\$a Bible.\$pNew Testament.\$lSwedish ...

7300#\$a Bible.\$pNew Testament\$lDanish ...

Ønske om internasjonalt gjenbruk (2)

AACR2: Tar stort sett bare med første sted/forlegger med mindre andre steder/forlegger er interessante for katalogenheten

RDA: If more than one place of publication is named on the source of information, record the place names in the order indicated by the sequence, layout, or typography of the names on the source of information.

If more than one person, family, or corporate body is named as a publisher of the resource, record the publishers' names in the order indicated by the sequence, layout, or typography of the names on the source of information

Generell materialbetegnelse (245\$h) borte

Erstattet av:

Content type: Innholdet, hva dette er ment å være. Eks.:
performed music, spoken word, computer program

Media type: På overordnet nivå hvilket “redskap” man har
tatt i bruk for å se, spille, vise innholdet i ressursen.
Eks.: audio, video, unmediated

Carrier type: Fysisk medium for å lagre data: computer
disc, film reel m.v

Ett eller flere valg mulig
høgskolen i oslo

www.hio.no

Eksempler

En bok:

336###\$atext\$2rdacontent

337###\$aunmediated\$2rdamedia

338###\$avolume\$2rdacarrier

En e-bok:

336###\$atext\$2rdacontent

337###\$acomputer\$2rdamedia

338###\$aonline resource\$2rdacarrier

Relasjoner mellom verk, uttrykk ...

*1001#*Petterson, Per*, 1952-*author*

*24010*Ut og stjæle hester* | English

*24510*Out stealing horses*

...

70010*Translation of Petterson, Per, 1952- Ut og stjæle hester.*

(Vedlegg J). Men åpner også for kun notebruk!

Funksjonsbetegnelser

Svært omfattende liste over funksjoner personer har til verk, uttrykk, manifestasjon, eksemplar i vedlegg I:

Eksempler

*1001#**\$a**Petterson, Per,**\$d**1952-**\$e**author.

*7001#**\$a**Kroghvold, Morten,**\$d**1950-**\$e**photographer.

\$e er repeterbar for å understøtte identifiseringen av relasjon til verk:

*7001#**\$a**Hendriksen, Arne**\$q**(Arne Olav),
\$d1911-1996,**\$e**performer,**\$e**vocalist.

”Uønsket” barn i mange miljøer ...

”Prøveadopsjon” i USA

Juni-september 2010: bli kjent med RDA

Oktober-desember 2010: produsere data etter RDA

Januar-mars 2011: Testdata skal analyseres

April-juni 2011: Amerikanske nasjonalbibliotek (Library of Congress, National Library of Medicine og National Agricultural Library) tar avgjørelsen

Andre land forbereder seg aktivt/ sitter på gjerdet

Det store spørsmålet

Katalogkortet var tilpasset sin tids teknologi
(kortkatalogen)

AACR2/MARC er i mindre grad tilpasset sine teknologiske
omgivelser

Møter RDA utfordringene i dagens og morgendagens
bibliografiske univers?